

RAPORT PRELIMINAR AL MATERIALULUI FAUNISTIC DIN AȘEZAREA FORTIFICATĂ DIN PRIMA EPOCĂ A FIERULUI DE LA HERNEACOVA (JUD. TIMIȘ)

Florentina Chiu

Considerații generale

Satul Herneacova (com. Recaș, jud. Timiș) este situat la aproximativ 35 km NE de Timișoara, în extremitatea SV a Podișului Lipovei, la limita cu Câmpia Timișului¹.

Așezarea este amplasată în punctul denumit de către localnici *Cetate*, pe un „bot” de deal care a fost fortificat prin trei șanțuri de apărare și două valuri de pământ. Situl a fost datat, pe baza materialului ceramic, la sfârșitul primei epoci a fierului².

Studiile arheologice au fost începute în anii 1969-1970 de către Fl. Medeleț. În anul 2003, cercetările au fost reluate³, urmărindu-se, într-o primă fază, lămurirea situației stratigrafice a acestei așezări.

În campania din acest an, s-a efectuat o secțiune de 1/60 m orientată NNV-SSE. În porțiunea metrilor 7-21, s-a conturat traseul șantului extern de apărare, cu o adâncime maximă de 2 m față de nivelul actual de călcare, din umplutura căruia au fost recuperate fragmente ceramice și osoase.

Eșantionul analizat este reprezentat printr-un număr de 245 resturi faunistice. Având în vedere faptul că materialul provine în urma activităților menajere, acesta se află într-un grad avansat de fragmentare.

În proporție de aproximativ 75%, oasele prezintă o pigmentație roșcată, unele cu pete de culoare neagră ca urmare a contactului cu focul, restul au o culoare alb-gălbuie probabil și datorită condițiilor de păstrare în sol, acesta fiind de natură calcaroasă.

¹V.Cedică, F. Medeleț, *Fortificația de Pământ de la Herneacova (Com. Recaș, Jud. Timiș)*, în *Patrimonium Banaticum* I, 2002, Timișoara, p. 85, cu bibliografia respectivă.

² *Ibidem*.

³ Responsabil de șantier F. Medeleț; membrii în colectivul de cercetare: V.Cedică, P. Rogozea, F. Chiu, M. Mare.

În cadrul lotului faunistic prevalează bovinele, doar 14 fragmente fiind atribuite ovicaprinelor și 7 aparținând porcului domestic. Restul eșantionului este completat de așchii, din care 21 sunt așchii ce reprezintă spărturi ale diafizelor oaselor lungi, 19 coaste și 23 fragmente de vertebre.

De remarcat este faptul că, alături de fragmente ale oaselor ce provin de la animale⁴, s-au identificat și 33 fragmente de oase umane care au fost predate pentru efectuarea analizei antropologice⁵.

Distribuția speciilor în așezare

	Fragn.	%	NMI	%
Bos taurus	66	75,8	3	50
Ovis/Capra	14	16,09	2	33,3
Sus s.dom.	7	8,04	1	16,6
Determinate	87	100	6	100
Așchii	116			
Coaste	19			
Vertebre	23			
TOTAL	245			

Analiza speciilor

Bovinele totalizează un număr de 66 fragmente osoase atribuite în marea lor majoritate scheletului apendicular, regiunile cu importanță alimentară fiind bine reprezentate.

Din scheletul cefalic s-a prelevat doar o ramură de mandibulă dreaptă, cu dentiție definitivă, ce aparține unui individ în vârstă de 3-3,5 ani, cu o lungime pe M1-M3 de 78 mm și M3 de 30 mm.

Această distribuție pe regiuni corporale se reflectă în diferențele cifrice dintre ponderea pe resturi și cea pe număr de indivizi.

Datorită gradului avansat de fragmentare a eșantionului, nu s-au putut efectua prea multe măsurători pe oasele mari, singurele care s-au pretat la efectuarea unor măsurători complete fiind falangele⁶.

⁴ Cl. Pavaux, *Osteologie Comparative des Animaux Domestique*, Ecole Nationale Veterinaire de Toulouse, 1997.

⁵ Oasele umane au fost predate spre analiză dr.Marius Munteanu.

⁶ A. von den Driesch, *A Guide for the Measurement of Anima Bones from Archaeological Sites*, Peabody Museum Bull, 1, 1976.

Referitor la vârsta de sacrificare, pe baza indiciilor oferite de gradul de uzură al dentiției, precum și pe baza stadiului de epifizare a oaselor lungi, cei trei indivizi identificați au fost sacrificați după ce au depășit stadiul de adult, unul dintre ei putând atinge chiar maturitatea corporală.

Potrivit puținelor date metrice prelevate, prin analogie cu materialul similar⁷ provenit din așezări relativ apropiate cronologic, apreciem că bovinele din această așezare aveau o conformație mult mai gracilă.

Ovicaprinele se situează pe locul secund cu un număr de 14 (16,09%) resturi faunistice, care au fost atribuite în general ovicaprinelor, neexistând elemente anatomice semnificative pe baza cărora să putem diagnostica în mod cert speciile *Capra* și *Ovis*.

Toate fragmentele osoase aparțin scheletului apendicular, respectiv membrilor anterioare și posterioare, identificându-se un singur fragment din scheletul cefalic, respectiv un condil occipital. Cei doi indivizi determinați au fost sacrificați în stadiul de adult tânăr.

Suinele sunt reprezentate doar prin 7 fragmente, constatându-se, și în acest caz, prevalența extremităților distale a membrilor la fel ca în cazul bovinelor și ovicaprinelor.

În lipsa unor criterii semnificative, nu am putut identifica decât un singur exemplar sacrificat în stadiul de subadult.

*

Deși din punct de vedere cantitativ, eșantionul analizat este redus, iar în urma prelucrării acestuia rezultatele obținute nu sunt spectaculoase, nefiind semnalată prezența mamiferelor sălbatice, dar nici a câinelui sau a calului, care de regulă apar în așezări apropiate cronologic⁸, am considerat necesară prezentarea lui deoarece se cunosc foarte puține date referitoare la modul de exploatare a animalelor în prima epocă a fierului pe teritoriul Banatului.

În stadiul actual al cercetării, nu putem face referiri exacte cu privire la modul de gospodărire a animalelor din așezare, la talia și conformația corporală a acestora. Deocamdată, lotul faunistic determinat ne oferă doar câteva indicii despre categoriile de animale care au constituit posibile surse de hrană, urmând ca, în viitor, săpăturile arheologice să furnizeze noi informații necesare completării datelor arheozoologice.

⁷ G.El Susi , *Studiul resturilor de faună din așezarea hallstattiană de la Bernadea (Com. Bahnea, Jud. Mureș)*, în *Thraco-Dacica*, XXII, 1-2, 2001, p. 238-246.

⁸ G. El Susi, *Vânători, pescari și crescători de animale în Banatul mileniilor VI î.Ch. – I d. Ch.*, Editura Mirton, Timișoara, 1996.

SUMMARY

Preliminary report of the faunal material from the fortified settlement from the First Iron Age from Herneacova (Timiș County)

The investigated faunistic material comes from the exterior defensive ditch of the fortress from Herneacova.

It is represented by a sample of 245 faunal remains belonging entirely to domestic mammals, respectively to cattle – the most represented in number by bony fragments (75.8%), ovicaprines(16,09%) and suids(8,04%). For each of the three types of species, there are the bony fragments that predominate. They belong to the apendicular skeleton, respectively to the fleshy parts of the head which represent possible food sources for the inhabitants of this settlement.